

מטעמי תורת זילים

פרשות ויקהל פקודי – הפרובים בבית המקדש

ה' יתברך ציוה לעשות "פרובים" על גבי הכפורת שבארון העדות שנאמר "ויעשית שנים פרובים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפורת" (שמות כה, יח). בצלאל קיים את ציווי ה' ועשה את הכרובים שנאמר "ויעש שני פרובים זהב מקשה עשה אתם משני קצות הכפורת: פרוב אחד מקצה מזה ופרוב אחד מקצה מזה מן הכפורת עשה את הפרובים משני קצותיו: ויהיו הפרובים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפורת ופניהם איש אל אחיו אל הכפורת היו פני הפרובים" (שמות לו, ז – ט).

יש להבין, מדוע ה' יתברך ציוה לשים שתי דמויות מזהב פורשי כנפים הנקראות בשם "פרובים" על גבי הכפורת שבארון העדות?

מלאכים הנקראים 'פרובים' משמשים במרומים לפני ה' יתברך

לה' יתברך יש מלאכים בדמות חיות הקודש (פרקי דרבי אליעזר פרק ד) אשר נבראו לפני שאר מעשה בראשית (יתנא דבי אליהו אליהו רבא פרק א, א) והם במספר של שני אלפי רבבה (יתנא דבי אליהו בחלק אליהו רבאי פרק לא, יח). מלאכים אלו משמשים את הקב"ה ונקראים בשם 'פרובים'. כמה מהם נמצאים בקביעות ליד ארבע רגלי כסא הכבוד שבמרומים, עד שנראה כאילו הם 'נושאים' את כסא הכבוד (פרקי דרבי אליעזר פרק ד). יחזקאל הנביא ראה את אותם "הפרובים" כפי שהעיד ואמר "וישאו הפרובים את כנפיהם וירמו מן הארץ לעיני צאתם והאופנים לעמתם ויעמד פתח שער בית ה' הקדמוני וכבוד אלקי ישראל עליהם למעלה: היא החיה אשר ראיתי תחת אלקי ישראל בנהר כפר ואדע פני פרובים המה" (יחזקאל י, ט – כ).

כאשר גורש אדם הראשון מגן עדן לאחר החטא, הניח הקב"ה שני 'פרובים' העשויים מזהב (ספר הליקוטיוס להארי"י ז"ל ספר זכריה סימן ד' ד"ה יוגם בזה תבין ענין המנורה), כלומר מאותם המלאכים הנקראים בשם זה (עפ"י פרקי דרבי אליעזר ר"י אליעזר בן הורקנוס פרק ד), על מנת שישמרו על שערי גן עדן. וכן הוא שם את "להט החרב המתהפכת" בפתח גן עדן לשמור על הדרך והפתח (זוהר חדש פרשת בראשית דף כד ע"ב ד"ה רבי בא בשם) על מנת שלא יוכלו בני האדם להגיע ל"עץ החיים" כפי שנאמר "ויגרש את האדם מגן עדן וישכן מקדם לגן עדן את הפרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים" (בראשית ג, כד). ומשה רבינו התפלל והתחנן לזכות להיכנס לארץ ישראל, כי כוונתו היתה גם להגיע לשערי גן עדן ולהסיר את להב החרב המסתובבת, וכך לפתוח את הדרך ל"עץ החיים" כדי שיוכלו עם ישראל להגיע אליו (מאמר חיקור דין מתוך עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו חלק ב פרק טו ד"ה איתנה).

הכרובים המונחים בשערי גן עדן (ראה רש"י בראשית ג פסוק כד, ורבינו בחיי בראשית ג פסוק כב שהם מלאכי חבלה. וראה יתם פז' לר' שמעון לביא מחבר פיוט 'בר יוחאי' על זוהר פרשת ויחי דף רמ"ג ע"ב ד"ה 'והכונה בזה כי שלדעתו הם מלאכי השרת) יוצרים מחיצה מבלדת בין קדושי הגן לחיצונים (מעבר יבק' שפתי רננות תחילת פרק לג ד"ה מצאתי כתוב בספרים) ובין 'עץ החיים' לבני האדם (ורבינו בחיי בראשית ג, כב). וכאשר אותם הכרובים רואים נשמה שאינה ראויה להיכנס פנימה הם דוחים אותה לחוץ, והיא יכולה להישרף באותו הלהב או לקבל אז את עונשה (זוהר חדש פרשת בראשית דף כד ע"ב ד"ה שאז נגור, זוהר חדש פרשת נח דף כז ע"א ד"ה 'הפתח השני בשערי גן עדן מדרש הנעלם) ולהימסר בידי מלאכי חבלה המובילים אותה לגהינום (מעבר יבק' שפתי רננות תחילת פרק לג ד"ה מצאתי כתוב בספרים). וכן על ידי 'להט החרב' שניתנה בידיהם של הכרובים, הם מכים את המלאכים אשר נמצא בהם שמץ של פגם (ראה מעשה בנמי חגיגה דף טו ע"א על מלאך מטטרוין) (פירושי ר' אליעזר מגרמייזא לבעל הרוקח פרשת בראשית ד"ה וישכן מקדם לגן עדן). כי כל מלאך יש לו מקום משלו, ואין אחד רשאי להיכנס ברשות חברו או במשלחת של חברו. ואם הוא נכנס, הרי הוא מקבל 'ששים מכות של אש' מאותם הכרובים (פירושי ר' אליעזר מגרמייזא דיני הנפש ד"ה הנשמה).

הכרובים שהיו בבית המקדש הם כנגד ה'כרובים' שבשערי גן עדן

משה רבינו הצטווה לעשות על ארון העדות דמות שני 'פרובים' מזהב שנאמר "ויעשית שנים פרובים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפורת" (שמות כה, יח) והם היו כנגד שני הכרובים שהונחו בפתח גן עדן על מנת לשמור על 'עץ החיים' (זוהר חדש פרשת נח דף כז ע"ב ד"ה 'ולאחר כן ראו שלא שלחו מדרש הנעלם), לפי שהכניסה לפני ולפנים במקדש היתה כדוגמת גן עדן, והכרובים היו עומדים ושומרים במקדש, כמו ששומרים הכרובים בשערי גן עדן (זוהר חדש פרשת בראשית דף כד ע"ב ד"ה רבי בא בשם). וכשם שהכרובים למעלה עושים 'צירוף' לנשמות, כך גם הכרובים למטה היו עושים 'צירוף' לנשמות (זוהר חדש פרשת נח דף כז ע"א ד"ה 'הפתח השני בשערי גן עדן מדרש הנעלם). לכן הכהן הגדול היה נכנס עם נשמתו לקודש הקודשים ביום הכיפורים, באימה יראה ורתת וזיע ונקיות וטהרה (זוהר חדש פרשת בראשית דף כד ע"ב ד"ה רבי בא בשם).

אם זכה הכהן הגדול אז הוא היה נכנס פנימה אל קודש הקודשים בשלום. ואם לא זכה אז היתה יוצאת להב מבין שני הכרובים אשר היתה פוגעת בו ושורפת אותו מבפנים וממיתה אותו (זוהר חדש פרשת נח דף כז ע"א ד"ה 'הפתח השני בשערי גן עדן מדרש הנעלם, זוהר חדש פרשת בראשית דף כד ע"ב ד"ה זכה הכהן). וזה היה העניין עם נדב ואביהוא שני בניו של אהרן הכהן, אשר יצאה להב מבין שני הכרובים שבמקדש ושרפה את שניהם. והיה זה מכוח מה שהיו הכרובים במקדש מכוונים כנגד הכרובים שבגן עדן (זוהר חדש פרשת נח דף כז ע"ב ד"ה 'ולאחר כן ראו שלא שלחו מדרש הנעלם) סוד יסוד הכרובים לא התגלה על ידי הקב"ה לאדם הראשון, וגם לא לאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב – אלא רק למשה רבינו (מגלה עמוקות - רב אופניס' אופן צג, 'מדרש תלפיות' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבת מוסר' בענין 'כרובים' ד"ה ספר) (להרחבה בעניין מותם של נדב ואביהוא שני בניו הצדיקים של אהרן הכהן ראה מאמרנו לפרשת אחרי מות - ימעלתם של נדב ואביהוא).

הכרובים שבבית המקדש היו רומזים ונראים כמו המלאכים במרומים

הקב"ה רצה שעם ישראל יאמינו כי יש מציאות של מלאכים בעולם, והם שליחיו של ה' יתברך להעביר את מסרי הנבואה לעם ישראל (רבינו בחיי שמות כה, יח). לכן הוא יתברך שמו ציוה לשים 'כרובים' בקודש הקודשים שהם מורים על קיומם של המלאכים (רבינו בחיי שמות כה, יח, יתפאר יתונתו לרי' יהונתן אייבשיץ פרשת נשא ד"ה כל הבא לצבוא. ראה 'תורת העולה' לרי' משה איסרליש חלק א' פרק כה ד"ה והכרובים שעל הכפורת). ומטעם זה כאשר היו המלאכים נראים במראה הנבואה לנביאים ולחוזים, הם היו נראים כדמות הכרובים שבארץ – כלומר פני אדם עם כנפים (יספורנו שמות כה, ט), לפי שהכרובים התחתונים שבמקדש הם תבנית לאותם המלאכים העליונים המכונים "כַּרְבִּים". והיות שמראה הכרובים שבארץ היה כמראה נְעָרִים (רמב"ן שמות כה, כא – כב, רבינו בחיי כה, יח ד"ה והנה הכרובים שראה דו"ה ומפני שהכרובים) לכן גם שמש הוא 'כַּרְבִּים' מלשון 'כרבייא' שתרגמו 'כנער' (גמ' סוכה דף ה ע"ב, זוהר חדש' פרשת תרומה דף נג ע"ב ד"ה כרובים רבינו, 'כתם פז' לרי' שמעון לביא על זוהר פרשת ויחי דף רכז ע"ב ד"ה ותי' קב"ה. ראה משנה תמיד א, א).

וכשם שחיות הקודש הנקראים 'כַּרְבִּים' עשויים מהרקיע עצמו, כך גם הכרובים שלמטה היו עשויים מזהב הכפורת עצמה (רבינו בחיי שמות כה, יח ד"ה וזה סדר). וכשם שהכרובים בשמים פורשים כנפים למעלה (מערכת אלוקות' שער אחד עשר ד"ה והחיה היא הלהט, 'דבר המלך' על טעמי המצוות לרי' אברהם מבראד חלק א' שער א דף לו ע"ב) להראות מגמתם ותשוקתם אל הבורא יתברך כי הוא מְחִיָּה הכל (דבר המלך' על טעמי המצוות לרי' אברהם מבראד חלק א' שער א דף לו ע"ב), כך גם הכרובים בארץ היו פורשים כנפים למעלה וכפי שאמר דוד המלך עליו השלום "וּלְמַצְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזַקֵּק בְּמִשְׁקַל וּלְתַבְנִית הַמְּרַקְבָּה הַכַּרְבִּים זָהָב לַפְּרָשִׁים וְסֻכְכִּים עַל אֲרוֹן בְּרִית ה'" (דברי הימים א' כח, יח) (ראה 'מצודת דוד' דברי הימים א' כח, יח). וכשם שהשכינה למעלה ניכרת מבין הכרובים, כך היא גם היתה מנצנצת על הכפורת מבין שני הכרובים שבארץ (מערכת אלוקות' שער אחד עשר ד"ה והחיה היא הלהט). ואדרבא, השכינה היתה עוזבת את כל משמשיה למעלה ויורדת ובה אל בין הכרובים שנאמר "וְנֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכַּרְבִּים אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הַעֲדוּת" (שמות כה, כב) (גבול בנימין לרי' בנימין הכהן חלק א' דרוש ג' דף ה ע"א טור א ד"ה בחמישי).

וכעין זה היה מראה שני הכרובים שהיו על גבי ארון העדות בתוך 'קודש הקודשים' בבית המקדש:

קול הנבואה הגיע לנביאים באמצעות הכרובים בבית המקדש

כל הטובות שנעשות לישראל באות מתחת ל'כסא הכבוד' ונשלחות לישראל על ידי מלאכים (ינועם אלימלך' פרשת במדבר ד"ה ועוד יש). וכן הנבואות היוצאות לנביאים מגיעות מהמלאכים הנמצאים למעלה, מרקיע הנקרא 'ערבות' (תורת העולה' להרמ"א חלק א' פרק כה ד"ה והכרובים שעל הכפורת) ובאמצעות גבריאל המלאך (יספר המפואר' לרי' שלמה מולכו הי"ד דף ח ע"א בסוף טור ב ד"ה דע כי הבי"ה נתן באדם). והכרובים שהיו במשכן ואחר כך בבית המקדש רמזו למלאכים, והיו פורשים כנפים למעלה לקבל את השפע וכן את הנבואה (רבינו בחיי שמות כה, י ד"ה וכבר ידעת, 'תורת העולה' להרמ"א חלק א' פרק כה ד"ה והכרובים שעל הכפורת) ולהעבירה הלאה אל הנביאים (רבינו בחיי שמות כה, י ד"ה וכבר ידעת). ורק משה רבינו היה שונה, כי 'הדיבור' של הנבואה היה יוצא מה' יתברך אל בין שני הכרובים בארץ ואז ישירות אליו בלי אמצעי (רבינו בחיי שמות כה, י ד"ה וכבר ידעת, 'תורת העולה' חלק א' להרמ"א פרק כה ד"ה והכרובים שעל הכפורת, 'יספר המפואר' לרי' שלמה מולכו הי"ד דף ח ע"ב טור ב ד"ה דע כי קודם שחטא) (להרחבה על השליחויות שעושה ה' באמצעות המלאכים ראה מאמרנו לפרשת בלק – 'שליחויות המלאכים').

וזה מה שנאמר על משה רבינו "פַּה אֶל פֶּה אֶדְבָּר בּוֹ וּמִרְאָהוּ וְלֹא בְחִידוֹת וְתִמְנַת ה' נִבְיִט" (במדבר יב, ח) לפי שמשו רבינו היה שומע הכל ישירות מפי הגבורה, כאשר הקול היה יורד (ירבי אלעזר מגרמייזא' הלכות הדיבור ד"ה וכשיוציא הדבור) כמין סילון של אש (ילקוט שמעוני פרשת נשא רמז תשיט) מבין הכרובים של 'כסא הכבוד' למעלה אל בין הכרובים שעל הארון למטה, והיה מדבר עם משה רבינו (ירבי אלעזר מגרמייזא' הלכות הדיבור ד"ה וכשיוציא הדבור). ולא היתה שום בריה בעולם שומעת את הקול חוץ ממשו רבינו שהיה מגיע הקול ישירות לאזניו, כאשר היה נכנס לאוהל מועד (רש"י ויקרא א, א, 'מאירת עיניים' לרי' יצחק דמן עכו תחילת פרשת וילך ד"ה אבל יהושע לא היה). וכשהיה צריך לפעמים להתייש את כוח הקול כך שיבין אותו משה רבינו, היה יוצא משה רבינו מחוץ לאוהל. ואז הקול היה יוצא מבין הכרובים על גבי מזבח הקטורת וממנו על גבי מזבח העולה – ורק אז היה שומע אותו משה רבינו (ירבי אלעזר מגרמייזא' מחבר 'הרוקח' בחלק הלכות הנבואה ד"ה הנביא היה ליבו שמו) (לגבי העברת הנבואה דרך שני הכרובים ראה 'ילקוט שמעוני' נביאים כתובים רמז שעה ד"ה ויאמר אלי, 'פרקי דרבי אליעזר' פרק שלשים ואחד ד"ה ר' יהודה אומר).

הנביאים צריכים את המלאכים כאמצעי לקבלת דברי הנבואה משום שהקב"ה דברי נבואתו הם אחד, וכמו שה' יתברך אורו צח ומצוחצח ורוחני אמיתי כן הוא גם דברי נבואתו, ואין חיבור אפשרי בין רוחני וגשמי אלא על ידי איזה אמצעי. והנה ישראל הם בעלי 'צורה' ו'חומר' גשמי, ואילו המלאכים היושבים ראשונה במלכות' לפני ה', הם אמנם בעלי 'צורה' אך אינם בעלי חומר גשמי. לכן המלאכים קרובים יותר לעצמותו יתברך מאשר האדם. וזה הטעם שהמלאכים מעופפים באויר מחמת קלותם יען שאינם בעלי חומר. ונמצא כי המלאכים קרובים מצד אחד לבורא בעניין שהם מופשטים מן החומר, אך מצד שני קרובים גם לאדם בעניין הצורה שהרי מחמת כן אמר הקב"ה למלאכים "נִעְשָׂה אֲדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמּוּתֵנוּ" (בראשית א, כו) (ראה רש"י בראשית א, כו) וכוונתו היתה על צורת המלאכים שהאדם נעשה כצורתם, כי לא שייך לומר דבר זה על ה' יתברך שהרי אין בו שום צלם ודמות והוא נעלם מכל רעיון. וכל זה נרמז בכרובים שהיו על הארון במקדש (עפ"י דבר המלך' לרי' אברהם בראד חלק א' דף לו ע"ב טור א).

שלמה המלך עשה עוד שני כרובים גדולים שעמדו בנס בתוך קודש הקודשים

שלמה המלך יצר בימיו עוד שני כרובים גדולים מעצי שמן וציפה אותם בזהב שנאמר **"ויעש בבית קדש הקדשים כרובים שנים מעשה צעצעים ויצפן אתם זהב"** (מלכים ב' ג, ט). ואחר כך שלמה המלך הוסיף את אותם שני כרובים גדולים אל אותם שני כרובים קטנים שהיו על גבי הכפורת שעל ארון הברית, על ידי שהוא העמיד את הכרובים הגדולים על גבי הארץ בתוך 'קודש הקודשים' (רשימי מלכים א' ח, ט) שבבית המקדש. **עשיית שני הכרובים הגדולים הנוספים היתה על פי הנבואה ורוח הקודש וכפי שאמר דוד המלך כאשר ציוה את בנו שלמה על כל תבנית המקדש וכליו "הכל בכתב מיד ה' עלי השפיל כל מלאכות התבנית"** (מלכים א' ח, ט) (חומת אנ"ך) והוא ביאור על תורה נביאים וכתובים להחיד"א פרשת תרומה אות ד).

לכרובים שהעמיד שלמה המלך במקדש היו כנפיים כדוגמת הכרובים שעל גבי הכפורת. גוף הכרובים של שלמה המלך היה עומד בתוך 'קודש הקודשים' בדרך נס, לפי שלא היה שם מקום להכיל את כנפי הכרובים ביחד עם גופם, **שהרי שתי הכנפיים היו יחדיו במידה של עשרים אמה, וכל גודלו של בית 'קודש הקודשים' היה רק עשרים אמה** (עפ"י גמ' בבא בתרא דף צט ע"א). לכן שלמה המלך לא סמך בתחילה על הנס, ועשה את הכרובים באופן שלא יפרשו את כנפיהם פרישה גמורה, רק יהיו כנפי הכרובים זקופים קצת – וכך הם יכנסו לתוך קודש הקודשים. אך כאשר כבר הכניסם פנימה, ראו את הנס שבו גוף הכרובים לא תופס מקום ושאפשר שהכרובים יפרשו את כנפיהם לגמרי. ואז הכרובים שנכנסו פרשו מאליהם את כנפיהם פרישה גמורה עד שנגעו כנף אל כנף מהקיר אל הקיר (וכלי יקר' על הנביא בספר מלכים א', ו, כז ד"ה ויתן את הכרובים) והיה בפרישתם מעשה נס, שהרי הם היו דבר דומם העשוי מעצים ולא דבר חי (עפ"י יכתם פז' לר' שמעון לביא מחבר פיוט יבר יוחאי זוהר פרשת ויחי דף רכח ע"ב ד"ה וכדי לבאר הסוד).

ולכן כאשר הכניס שלמה המלך את הכרובים נאמר **"ויתן את הכרובים בתוך הבית הפנימי ויפרשו את כנפי הכרובים ויתגעו כנף האחד בקיר וכנף הכרוב השני נגעת בקיר השני וכנפיהם אָל תוך הבית נגעת כנף אָל כנף"** (מלכים א' ו, כז), שבתחילה נאמר **"ויתן את הכרובים בתוך הבית הפנימי"** – כלומר שנתן את הכרובים כפופים מעט (וכלי יקר' לר' שלמה אפרים מלונטשיץ בספר מלכים א', ו, כז ד"ה ויתן את הכרובים) כאשר כנפיהם משולשלות למטה, לפי שהוא לא ביקש לפעול דרך נס (יקהלת יעקב' לר' יעקב פרדו על נביאים ראשונים ספר מלכים פרק ו דף קסד ע"ב ד"ה ויתן את הכרובים). **ורק אחר כך כאשר שלמה המלך הכניסם פנימה התקיים "ויפרשו את כנפי הכרובים"** (וכלי יקר' לר' שלמה אפרים מלונטשיץ בספר מלכים א', ו, כז ד"ה ויתן את הכרובים), כלומר שפרישת הכנפיים נעשתה על ידי הכרובים עצמם (יאדרת אליהו' לר' אליהו מוולגא מלכים א', ו, כז) **בנס, אף ששלמה המלך לא ידע שכך יהיה** (עפ"י יקהלת יעקב' לר' יעקב פרדו על נביאים ראשונים ספר מלכים פרק ו דף קסד ע"ב ד"ה ויתן את הכרובים). אחר כך היה עוד נס שהכרובים הורידו את כנפיהם וסוככו על ארון הברית שהוכנס פנימה ועשו כמעין 'ספה' שנאמר **"פי הכרובים פרשים כנפיהם אָל מקום הארון ויספן הכרובים על הארון ועל בדי מלמלה"** (מלכים א' ח, ט) (מלבי"ם מלכים א' ח, ט).

השכינה שרתה על כנפי הכרובים שמעל הארון בזמן התפילות של ישראל

כאשר הכניס משה רבינו בתחילה את הכרובים שעל ארון העדות אל תוך המשכן, לא היו כנפיהם פרושות. ואז בדרך נס הם פרשו את כנפיהם ושוב חזרו וקימטו אותם כפי שהיו בתחילת עשייתם (ניצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א בשם הרמ"א). והאות והנס שעשו בתנועת כנפיהם, היה משום שהם היו כנגד 'הכרובים' הרוחניים של מעלה שגם הם עומדים בדרך נס (זוהר חדש' פרשת תרומה דף נט ע"ב ד"ה כנוונא דכרובים). ואחר כך הכרובים שעל ארון העדות היו מזיזים את גופם בהתאם לקשר הרוחני שבין עם ישראל לקב"ה. שאם היו ישראל צדיקים וזכאים, היו הכרובים מדבקים פנים אל פנים (עפ"י 'זוהר חדש' תרומה דף נט ע"ב ד"ה בכל זימנא ד"ה ועל דא כרובים) עד שהיו נראים ממש מחובקים זה עם זה (יומא דף נד ע"ב). ואם היו ישראל חלילה חוטאים, אז היו הכרובים מחזירים פניהם זה מזה (זוהר חדש' תרומה נט ע"ב ד"ה בכל זימנא ד"ה ועל דא כרובים).

לכן הכהן הגדול ביום הכיפורים היה שם את הקטורת בתוך קודש הקודשים דווקא בין בדי ארון הברית אצל הכרובים, לפי שבאותה השעה פניהם של הכרובים היה איש אל אחיו, ויכלה אז הקטורת למשוך שפע אלוקי ולקשר לייחד ולחבר בין עליון ותחתון (טעמי המצוות' לרבינו מנחם הבבלי מצוות עשה מצוה מא). וכן היה בשלושת הרגלים, שהיו הכרובים אשר על ארון הברית מחובקים זה עם זה מחמת קרבת ה' הגדולה לישראל באותה העת. ובבית המקדש הראשון היו מגלגלים את הפרוכת של השער בין 'הקודש' ל'קודש הקודשים', ומראים לישראל את הכרובים המחובקים ואומרים להם **"ראו חפנתכם לפני המקום חפנת זכר ונקבה"** (גמ' יומא דף נד ע"א).

הכרובים שעל גבי הכפורת היו מרימים את כנפיהם בכל יום ויום, ופורשים אותם למעלה ומכסים את הכפורת (זוהר חדש' פרשת תרומה דף נט ע"ב ד"ה כנוונא דכרובים) בדרך נס, שלש פעמים ביום (זוהר פרשת ויחי דף רכח ע"ב ד"ה פתח ואמר כי הכרובים, זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא האי דכתיב) **בזמן שלושת התפילות של ישראל – שחרית מנחה וערבית** (עפ"י יכתם פז' זוהר פרשת ויחי דף רכח ע"ב ד"ה וכדי לבאר הסוד), **ועשו זאת מתוך חכמה ודעת** (יאור החמה' על זוהר פרשת ויחי דף רכח ע"ב ממהרח"ו). ועל כך נאמר **"והיו הכרובים לפרשי כנפיהם למעלה סוככים על הכפורת"** (שמות כה, ט) ולא נאמר 'פורשים כנפיהם' שמשמעו כי הם כבר עשויים מתחילה עם כנפיהם פרושות, אלא נאמר **"פרשי כנפיהם"** שכוונתו כי הם תמיד עושים כך, לפי שבכל יום הם פרשו מחדש את כנפיהם (יאור החמה' על זוהר פרשת ויחי דף רכח ע"ב ממהרח"ו).

כאשר קדושת ה' היתה מתגלית על ישראל (יאור החמה' על זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא וירד' מהרמ"ק) שלש פעמים ביום, היא היתה מתגלית גם על הכרובים (עפ"י זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא האי דכתיב), ואז הכרובים היו מכסים ומחפים את הכפורת כפי שנאמר **"והיו הכרובים לפרשי כנפיהם למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת"** (שמות כה, ט) וכנפיהם נעשו כמו כסא ל'שכינה' שהיתה שורה עליהם ב'ענף' (יאור החמה' לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א על זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא וירד' ד"ה ותאנא תלת זמני מהרמ"ק) ומצמצמת את עצמה בין בדי הארון, על כנפי הכרובים (ידעת חכמה לרב פוחוצ'ער שער הידיעות פרק עשירי ד"ה ומיש ששמות ישראל) שנאמר **"ישב הכרובים הופיעה"** (תהלים פ, ב) (ארץ החיים' לר' אברהם חיים הכהן על התהלים מזמור פ, ב), ואחר סילוקה של 'השכינה' היו הכרובים שבים ומקמטים ושומטים את כנפיהן (עפ"י זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא האי דכתיב). ומחמת

גילוי השכינה בתוך הענן על הכפורת, הוזהר אהרן הכהן "וְאֵל יָבֵא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְקֶת אֶל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָאֲרוֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲנַן אֲרָאָה עַל הַכַּפֹּרֶת" (ויקרא טז, ב) (רש"י ויקרא טז, ב).

תנועת הכנפיים של הכרובים הוא 'השיר והשבח' שהם שרים ומזמרים ומודים, ולפי שאי אפשר להשיג שלימות האמיתית על כן הם נכספים תמיד (ידבר המלך' על טעמי המצוות לר' אברהם מבראד שער א' דף לו ע"ב טור א). **ונס כזה שבו תהיה חתיכת 'זהב' עם חיות ותנועה כמו שהיה עם הכרובים העשויים מזהב – לא היה בכל חלקי המקדש** (תפארת שלמה' לר' שלמה מראדמסק פרשת תרומה ד"ה והיו הכרובים). **ובמה שצמצם ה' יתברך את שכינתו בין שני הכרובים** (ארץ החיים' לר' אברהם חיים הכהן על התהלים מזמור פ, ב) **ונתן חיות לכרובים העשויים מזהב** (תפארת שלמה' פרשת תרומה ד"ה והיו הכרובים) **הראה הקב"ה את חיבתו של ישראל בעיניו** (ארץ החיים' על התהלים מזמור פ, ב, תפארת שלמה' פרשת תרומה ד"ה והיו הכרובים) **ואת התעוררות האהבה בינו לביןם, ושהוא מתאוה לתפילתם של ישראל** (תפארת שלמה' פרשת תרומה ד"ה והיו הכרובים).

כששרתה השכינה על הכרובים שמעל ארון הברית הם היו משוררים

הכרובים היו מתקיימים באות ונס מחמת 'הרוח העליונה' שהיתה שורה שם. וזה היה כמו אדם הראשון אשר נוצר מהעפר ועד שלא שרתה עליו רוח מלמעלה לא היה בו ממש, וכשהיא אכן שרתה היתה בו ממשות וקיום. וכן היה עם הפְּטָה של אהרן שהיה עץ בלי ממשות כלל, אך כיון שה' שלח בו רוח חיים הוא התקיים ונעשה לבריה ממש (זוהר חדש' פרשת תרומה דף נג ע"ב ד"ה בכל אתר וד"ה ואי תימא) **ונהפך מ'עץ יבש' לנחש שנאמר "וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן אֶל פְּרַעֲהוּ וַיַּעֲשׂוּ כֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' וַיִּשְׁלַח אֶהְרֹן אֶת מִטְהוֹ לִפְנֵי פְרַעֲהוּ וּלְפָנָיו עֲבָדָיו וַיְהִי לְתַנִּין"** (שמות ז, ט), **"וַיְהִי לְתַנִּין" – שהפך המטה לנחש** (לפי רש"י שמות ז, ט). **וכל שכן שכך היה עם הכרובים בבית המקדש שהם היו קדושים כמו הקדושה של מעלה** (זוהר חדש' פרשת תרומה דף נג ע"ב ד"ה בכל אתר וד"ה ואי תימא).

הכרובים במקדש היו מקיישים בכנפיהן ואומרים שירה בשעה שהיה יורד הענן עם השכינה על הכפורת. שכאשר הם היו מרימים את כנפיהם היו שרים **"כִּי גָדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹקִים"** (תהלים צו, ד). וכאשר הם היו מורידים את כנפיהם ומכסים רק את הכפורת היו שרים **"כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וְה' שְׁמַיִם עֲשָׂה"** (תהלים צו, ה) (זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא ד"ה אמר רבי אבא וד"ה ומה שירתא). **וכוונתם בזה לומר כי אף שהשכינה מתגלית עליהם הרי שאין לה גבול ומקום כמו שאר 'אֱלֹהֵי הָעַמִּים' חס וחלילה, שהרי ה' 'שְׁמַיִם עֲשָׂה' וגם השמים ושמי השמים לא יכילוהו** (אור החמה' לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א בביאור על זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא וירד מהרמ"ק). **וכן אמרו הכרובים "לִפְנֵי ה' כִּי בָא כִּי בָא לְשַׁפֵּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תִּבְל בְּצַדֵּק וְעַמִּים בְּאִמּוֹנָתוֹ"** (תהלים צו, יג) (זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא ד"ה אמר רבי אבא וד"ה ומה שירתא), **וכוונתם שהם רועשים מ"לִפְנֵי ה'" ושכינתו אשר מתגלה בבית המקדש** (אור החמה' לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א בביאור על זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא וירד מהרמ"ק).

וכשהיו הכהנים שומעים את שירתם של הכרובים הנמצאים בתוך קודש הקודשים, ידעו שהשכינה נגלית בתוך המקדש (זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה ותאנא ד"ה אמר רבי אבא וד"ה ומה שירתא). **וכך היה גם כאשר הכהן הגדול נכנס ביום הכיפורים לשים את הקטורת בקודש הקודשים, הוא היה שומע את קולם של הכרובים המזמרים ומשבחים, וכפי ששמע יחזקאל הנביא ואמר "וַאֲשַׁמַּע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם קְוֹל מִים רַבִּים קְוֹל שֶׁדִי-בְלָכְתָּם קוֹל הַמְלָחָה קְוֹל מִחְנָה בְּעַמְדָם וְתִרְפִּינָה כַּנְפֵיהֶן"** (יחזקאל א, כד) (זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה וקלחון, עפ"י זוהר פרשת אמור דף קב ע"א ד"ה אמר רבי). **באותה השעה היה הכהן גדול יודע שהכל נמצאים בשמחה** (זוהר פרשת אמור דף קב ע"א ד"ה אמר רבי) **וששם שורה 'השכינה'** (מקדש מלך' לר' שלום בוזגלו על זוהר פרשת אחרי מות דף נט סוף ע"א). **והוא היה שם את הקטורת על גבי האש שבמחתה ומניחה במקומה שנאמר "וַיִּנְתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ה' וַיְכַסֶּה עַנַן הַקְּטֹרֶת אֶת הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֲדוּת"** (ויקרא יז, יג) (רש"י ויקרא טז, יג ד"ה על האש). **ואז הכהן גדול כיוון כוונות שהיה נצרך, וכל העולם היה מתברך על ידי כן** (זוהר פרשת אחרי מות דף נט ע"א ד"ה וקלחון).

גם בתחילת כל לילה היו הכרובים שבבית המקדש מקיישים בכנפיהם למעלה ופורשים אותם, ואז היה נשמע קול ניגון מכנפיהם והוא הפסוק **"שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'"** (תהלים קלד, א) **וכן הפסוק "שָׂאוּ יְדָכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה'"** (תהלים קלד, ב). **ואז המלאכים העליונים שאומרים שירה בראשית הלילה היו מתחילים לנגן, וכך היה עולה כבוד הקב"ה מלמטה למעלה.** וכן במשמרה שניה של הלילה, היו הכרובים במקדש מקיישים בכנפיהם והיה נשמע קול נגינתם **"שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבְּטָחִים ב'ה' פְּהָר צִיּוֹן"** (תהלים קכה, א). **ואז המלאכים שעומדים במשמרה שניה של הלילה היו מתחילים לנגן.** וכן במשמרה שלישית של הלילה היו הכרובים מקיישים בכנפיהם ואומרים בשירתם **"הַלְלוּהָ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה': יְהִי שֵׁם ה' מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם"** (תהלים קיג, א-ב) **ואז המלאכים שעומדים במשמרה שלישית של הלילה היו אומרים את שירתם** (זוהר פרשת ויחי דף רלא ע"א – ע"ב ד"ה ותא חזי, וכפי יונה' להרמ"ע מפאנו חלק שני סימן קיד). **ויהי רצון שיתקיים "הַשִּׁיבְנו ה' אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁוֹבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם"** (איכה ה, כא) במהרה בימינו, אמן.

<p>העלון מופץ לעילוי נשמת יוכבד חיה שרה בת ר' אברהם מאיר ז"ל למשפחת ברוחיים ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת סול בת מוחא (שמחה) ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת רחל בת שרה אשת דוד ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת דוד בן ישי ת.נ.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון מופץ לעילוי נשמת דוד בן ישי ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת משה בר זוהרה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת נתנאל הכהן בן יונה הכהן ז"ל אלכסנדר בן יהודה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת דוד בן בת-שבע ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>